

सर्वोच्च अदालत संयुक्त इजलास
माननीय न्यायाधीश श्री गोपाल पराजुली
माननीय न्यायाधीश श्री गोविन्दकुमार उपाध्याय
फैसला

०६९-CR-०८७५

मुद्दा:- कर्तव्य ज्यान

जिल्ला दाङ, सैघा गा.वि.स.वडा नं.१ घर भई हाल कारागार कार्यालय घोराहीमा
थुनामा रहेका वीरशरण चौधरी -----१

पुनरावेदक
प्रतिवादी

विरुद्ध

धनुराम चौधरीको जाहेरीले नेपाल सरकार-----१

प्रत्यर्थी
वादी

शुरु फैसला गर्ने:-

माननीय न्यायाधीश श्री दयानाथ खरेल

दाङ देउखुरी जिल्ला अदालत

शुरु फैसला मिति:- २०६८/१२/१३

पुनरावेदन तहमा फैसला गर्ने:-

माननीय न्यायाधीश श्री विश्वनाथ जोशी

माननीय न्यायाधीश श्री शेषराज सिवाकोटी

पुनरावेदन अदालत तुलसीपुर

फैसला मिति:- २०६९/६/२

न्याय प्रशासन ऐन, २०४८ को दफा ९ बमोजिम दायर हुन आएको प्रस्तुत मुद्दाको संक्षिप्त तथ्य एवं ठहर यस प्रकार छः-

मिति २०६८/८/१४ गते साँझ अन्दाजी ८ वजे जिल्ला दाङ घोराही न.पा. वडा नं. १ वयरवटुवा स्थित आफ्नै घरमा वीरशरण चौधरीले निर्मला चौधरीलाई कर्तव्य गरी मारेको भन्नेसमेत व्यहोराको मृतक निर्मला चौधरीको बुवा धनुराम चौधरीको मिति २०६८/८/१५ गतेको जाहेरी दरखास्त ।

जिल्ला दाङ घोराही न.पा. वा.नं. १ वयरवटुवा स्थित लोकराज चौधरीको घरको विच तलाको कोठामा शरीर र घाँटीमासमेत निलडाम भएको मृतक निर्मला चौधरीको शव फेला परेको, कोठामा रगत जस्तो पदार्थ यत्रतत्र बगेको, रगत जस्तो पदार्थ लागेको पाइन्ट फेला परेको भन्नेसमेत विवरणको चार किल्ला सहितको मिति २०६८।८।१५ को घटनास्थल लाश जाँच मुचुल्का ।

मृत्युको कारण Due to strangulation उल्लेखित मृतक निर्मला चौधरीको शव परिक्षण प्रतिवेदन तथा मृतकको रक्त समूह B positive भन्ने अस्पतालको रिपोर्ट पर्चा ।

मिति २०६८।८।१४ गते वेलुका अन्दाजी ५:४५ वजे म आफ्नै घरमा पुग्दा मेरी पत्नी निर्मला चौधरीलाई रक्सी खाई मातेको अवस्थामा देखी हातपात गर्दा छिमेकीहरु आई म र मेरी पत्नीको झगडा छुट्याईदिएका तत् पश्चात पुनः मैले रक्सी खाई नशाको सुरमा घरमा कोही नभएको वेला हातपात कुटपिट गरी प्लाष्टिकको डोरीले घाँटी कसिदिएको थिएँ । पत्नी रगताम्य भएपछि घर कोठामा सुताएकै अवस्थामा छर छिमेकीले थाहापाई आई हेर्दा निजको मृत्यु भईसकेको रहेछ । वारदातमा मैले प्रयोग गरेको विजुलीको तार प्लाष्टिकको डोरी देखाउँदा चिनेँ, हँसिया मैले प्रयोग गरेको हो होईन थाहा छैन भन्ने प्रतिवादी वीरशरण चौधरीले अधिकार प्राप्त अधिकारी समक्ष गरेको वयान ।

आफ्नै पत्नी निर्मला चौधरीले परपुरुषगमन गरेको भन्ने आशंकाले दिनहुँ जसो झगडा गर्ने हातपात गर्ने वीरशरण चौधरीले २०६८।८।१४ गते हातपात कुटपिट गरी श्रीमतीलाई मारेको भन्ने सुनि थाहा पाएको हुँ । घटना पूर्व २०६८।८।१४ गते वेलुका नै प्रतिवादी र

निजकी श्रीमती दुवै रक्सी सेवन गरी मातेको अवस्थामा झगडा गरेको देखि मसमेतका व्यक्तिले झगडा छुट्याई दिएका हौं भन्ने नारायणप्रसाद चौधरीको घटना विवरण कागज ।

सधै मादक पदार्थ सेवन गरी आपसमा झगडा गर्ने मेरो छोरा वीरशरण चौधरी र निर्मला चौधरी दुई जना बाहेक घरमा अन्य कोही नभएको बेला एक आपसमा झगडा गरी २०६८।८।१४ गते बेलुका वीरशरण चौधरीले निर्मला चौधरीलाई मारेको भन्नेसमेत व्यहोराको लोकराज चौधरीको घटना विवरण कागज ।

मिति २०६८।८।१४ गते विहानै वीरशरण चौधरी घोडा लाद्रे क्रममा गएको साँझ घरमा फर्कि आउँदा ५ वजेतिर निजकी पत्नी निर्मला चौधरीलाई रक्सी खाई मातेको अवस्थामा देखेको र ऐ. १५ गते विहान वीरशरण चौधरीले निजकी पत्नी निर्मला चौधरीलाई मारेको भन्ने सुनेको भन्नेसमेत व्यहोराको भरत चौधरीले गरिदिएको कागज ।

अत्यधिक रक्सी सेवन गरी दिनहुं जसो पत्नीलाई कुट्ने वीरशरण चौधरीले मिति २०६८।८।१४ गते बेलुका पत्नी निर्मला चौधरीलाई कुटपिट गरी मारेको सुनि थाहा पाएको हुं । माईतीले निज निर्मलालाई दिएको सातकठ्ठा जग्गा विक्री गर्नुपर्छ भन्दै आएका वीरशरण चौधरीले सो जग्गा विक्री गर्न निर्मला चौधरीले नमानेपछि सोही रिसले कर्तव्य गरी मारेको हो भन्ने मृतककी आमा राधा चौधरीले गरिदिएको कागज ।

वीर शरण चौधरीले मिति २०६८।८।१४ गते साँझ अन्दाजी ८ वजे आफ्नै घरमा पत्नी निर्मला चौधरीलाई कर्तव्य गरी मारेको भन्ने सुनेको हुं भन्नेसमेत व्यहोराको जगतराज चौधरीले गरेको कागज ।

मिति २०६८।८।१४ गते बेलुका वीरशरण चौधरीको घरमा झगडा भएको आवाज सुनि निजको घरमा जाँदा निजले आफ्नी पत्नी निर्मला चौधरीलाई कुटपिट गरीरहेको देखी उक्त कुटपिट झगडा हुनबाट रोकी वीर शरणलाई छुट्याई आ-आफ्ना घर फर्केपछि निज वीर शरण चौधरीले जांड रक्सी सेवन गरी पत्नी निर्मला चौधरीलाई कर्तव्य गरी मारेछन् भन्नेसमेत व्यहोराको राजन चौधरीले गरिदिएको घटना विवरण कागज ।

मिसिल संलग्न जाहेरी दरखास्त, घटनास्थल लाश जाँच मुचुल्का, घा जाँच केश फाराम, शव परिक्षण प्रतिवेदन, प्रतिवादीको वयान, बुझिएका मानिस नारायण चौधरीसमेतले गरिदिएको

घटना विवरण कागजसमेतका आधार प्रमाणवाट प्रतिवादी वीरशरण चौधरीले आफ्नै पत्नी निर्मला चौधरीलाई कर्तव्य गरी मारेको देखिँदा प्रतिवादी वीरशरण चौधरीले गरेको सो कार्य मुलुकी ऐन ज्यान सम्बन्धीको महलको १ नं. विपरीत कसुर भएकाले ज्यान सम्बन्धीको महलको १ नं. र १३ (३) नं. बमोजिम सजाय गरी पाउन माग दावी लिई दायर हुन आएको अभियोग पत्र ।

म र मेरो श्रीमतीबीच वारम्बार झगडा भइरहन्थ्यो । उक्त दिन श्रीमतीले मादक पदार्थ सेवन गरी मेरो आमासँग चिच्याईरहेकी थिईन् । घरमा छोरा छोरी पनि थिएनन् । निजले जाँडरक्सी सेवन गरेको देखी सहन नसकी कुटपीट गरी हत्या गरेको हुँ । मैले पनि हल्का मादक पदार्थ सेवन गरेको थिएँ भन्नेसमेत व्यहोराको प्रतिवादी वीरशरण चौधरीले शुरू अदालतमा गरेको वयान ।

मृतक निर्मला चौधरीको अत्याधिक मात्रामा मादक पदार्थ सेवन गर्ने वानी थियो । भोलिपल्ट निर्मला चौधरी मृत अवस्थामा देखेको हुँ । निज वीरशरण चौधरीले आफ्नी श्रीमतीलाई मारे नमारेको मलाई थाहा छैन भन्नेसमेत व्यहोराको प्रतिवादीका साक्षी भरत चौधरीले गरेको बकपत्र ।

प्रतिवादी वीरशरण चौधरीले मेरी बहिनीलाई मार्नु भन्दा पहिले पनि कुटपीट गर्ने गर्थे र मलाई पनि मार्ने धम्की दिएका थिए । निजले नै मेरो बहिनीलाई करेण्ट लगाई तारले कसेर, धारिलो हतियार प्रयोग गरी मारेका हुन् भन्नेसमेत व्यहोराको वादी पक्षका साक्षी राधा चौधरीले गरेको बकपत्र ।

प्रतिवादी वीरशरण चौधरीले ज्यान सम्बन्धी महलको १३(३) बमोजिम मनसाय सहितको अवस्थामा कसुर गरेकोले निजलाई मुलुकी ऐन ज्यान सम्बन्धी महलको १३(३) नं. बमोजिम सर्वस्व सहित जन्म कैद हुने ठहराई अ.वं.१८८ नं. बमोजिम कैद वर्ष १० मात्र गर्ने राय सहितको मिति २०६८/१२/१३ को दाङ जिल्ला अदालतको फैसला ।

मृतक मेरो श्रीमती हुन । निजले दिनहुँ मादक पदार्थ सेवन गरी झगडा गर्ने गरेको र निजलाई तर्साउने नियतले मैले नशाको सुरमा कुटपीट गर्दा निजको मृत्यु भएछ । मैले मार्ने मनसाय र नियतवाट कुटपीट गरी मारेको नभै हेलचक्राईपूर्वक कुटपीट गर्दा मृतकको ज्यान

गएको अवस्थामा मलाई मुलुकी ऐन ज्यान सम्बन्धी महलको १३(३) नं.बमोजिम सर्वस्व सहित जन्म कैदको सजाय हुने ठहराएको शुरुको फैसला त्रुटीपूर्ण हुँदा बदर उल्टी गरी पाउँ भन्नेसमेत व्यहोराको प्रतिवादीको पुनरावेदन अदालतमा परेको पुनरावेदन पत्र ।

प्रतिवादी वीरशरण चौधरीले ज्यान सम्बन्धि महलको १३(३) नं. बमोजिमको कसुर गरेकोमा निजलाई सोही महलको १३(३) नं अनुसार सर्वश्व सहित जन्म कैद हुने ठहराई गरेको फैसला तथा मादक पदार्थ सेवन गरी नसाको शुरुमा मात्तिएकी श्रीमतीलाई रक्षा शिक्षा गर्ने उद्देश्यले कुटपिट गरेकोमा मृतक निर्मला चौधरीको मृत्यु भएको, मृतक र यी पुनरावेदक प्रतिवादीका २ नावालक छोरा छोरी भएको, प्रतिवादीको उमेर २८ वर्ष भएको देखिँदा निजलाई ज्यान सम्बन्धी महलको १३(३) नं बमोजिम सर्वश्वसहित जन्म कैदको सजाय गर्दा चर्को पर्ने देखि शुरु दाङ्ग देउखुरी जिल्ला अदालतले अ.वं. १८८ नं. बमोजिम १० वर्ष मात्र कैद गर्ने गरेको मिति २०६८/१२/१३ को रायसमेत सदर हुने ठहर्छ भन्ने पुनरावेदन अदालत तुलसीपुरको मिति २०६९।६।२ को फैसला।

मार्नेसम्मको स्थिति नभएकोमा पनि मृतक र मबीचको सामान्य कुटपिटलाई लिएर यत्रो सजाय गर्नुपर्ने थिएन। मेरो साविति बयानमा उक्त समयमा म कामबाट घर आउँदा श्रीमतीले खाजा बनाई राख्नु पर्नेमा श्रीमतीले खाना नबनाई रक्सी सेवन गरी मृतक श्रीमतीले सधैं झैं मेरो आमासँग मुखमुखै लागी झगडा गर्दै आएकी र त्यस दिन पनि मृतकले रक्सी सेवन गरेको अवस्थामा थिईन र म पनि अलिकति रक्सी सेवन गरेर आएको अवस्थामा घरमा खाना नपकाई सधैं सासुसँग झगडा गर्ने भन्दै मृतकलाई कुटपिट गरको हुँ। मृतकले सधैं मादक पदार्थ सेवन गर्ने, घरको कामकाज नगर्ने सधैं झैं झगडा गरी तथानाम गाली गलौज गरेकाले मृतक श्रीमतीलाई तर्साउने नियतबाट कुटपिट गर्दा सोही कुटपिटबाट मृतकको मृत्यु भएछ। मृतकलाई मार्ने मनसाय र नियतबाट मारेको होइन। मृतक रक्सी सेवन गरेर जथाभावी बोलिरहेकाले म पनि नशाको सुरमा मेरो कुटपिटबाट मृतकको मृत्यु नै हुन्छ भन्ने अनुमान नै नगरी कुटपिट गर्दा मृतकको मृत्यु हुन गएको हो मृतकलाई मारिहाल्छु भनी मारेको होइन । मेरो श्रीमतीलाई मार्नेसम्मको रिसझवी नभएको अवस्थामा भएको घटनाले ज्यान सम्बन्धी महलको ५, ६ नं. को अवस्था आकर्षित रहेकोमा अभियोग दाबी बमोजिम ज्यान सम्बन्धीको १३(३) नं. बमोजिम

सजाय गरेको शुरुको फैसला सदर गरेको पुनरावेदन अदालत तुलसीपुरको मिति २०६९/६/२ गतेको फैसला त्रुटिपूर्ण हुँदा बदर गरी मेरो पुनरावेदन जिकिर बमोजिम इन्साफ दिलाई पाउँ भन्ने वीरशरण चौधरीको पुनरावेदन पत्र ।

नियमबमोजिम इजलाससमक्ष पेस हुन आएको प्रस्तुत मुद्दामा पुनरावेदक प्रतिवादी बिरशरण चौधरीको तर्फबाट उपस्थित विद्वान वैतनिक अधिवक्ता श्री नारायणप्रसाद देवकोटाले प्रतिवादीको आफ्नै श्रीमतीलाई मार्नु पर्ने कुनै पनि रीसईवी भएको देखिंदैन। प्रस्तुत वारदातमा फौज्दारी अपराधका तत्वहरूको विद्यमानतासमेत छैनन। प्रतिवादीले मृतक रक्सी सेवन गरेर जथाभावी बोलिरहेको अवस्थामा नशाको सुरमा भएको कुटपिटबाट मृतकको मृत्यु हुन गएकोमा प्रतिवादीलाई गरेको सजाय नमिलेकोले पुनरावेदन पत्रबमोजिम ईन्साफ गरियोस भनी बहस गर्नु भयो।

यसमा प्रतिवादी वीरशरण चौधरीले आफ्नै पत्नी निर्मला चौधरीलाई कर्तव्य गरी मारेको देखिँदा प्रतिवादी वीरशरण चौधरीले गरेको सो कार्य मुलुकी ऐन ज्यान सम्बन्धीको महलको १ नं. विपरीत कसुर भएकाले ज्यान सम्बन्धीको महलको १ नं. र १३ (३) नं. बमोजिम सजाय गरी पाउन अभियोग दावी भएकोमा सुरु अदालतबाट प्रतिवादीलाई सर्वस्व सहित जन्म कैद हुने ठहराई अ.व.१८८ नं. बमोजिम कैद वर्ष १० मात्र गर्ने राय सहितको जिल्ला अदालतको फैसलालाई पुनरावेदन अदालतले सदर गरि अ.व. १८८ नं. बमोजिमको रायसमेत सदर गरेकोमा प्रतिवादीको यस अदालतमा पुनरावेदन परेको देखियो। पुनरावेदकले पुनरावेदन जिकिरमा मृतकले सधैं मादक पदार्थ सेवन गर्ने, घरको कामकाज नगर्ने सधैं झैँ झगडा गरी तथानाम गाली गलौज गरेकाले मृतक श्रीमतीलाई तर्साउने नियतबाट कुटपिट गर्दा सोही कुटपिटबाट मृतकको मृत्यु भएको हो। मृतकलाई मार्ने मनसाय र नियतबाट मारेको नहुँदा ज्यान सम्बन्धी महलको ५, ६ नं. को अवस्था आकर्षित हुन्छ भनी जिकिर लिएको देखिन्छ।

निर्णय तर्फ विचार गर्दा मृतकलाई मार्नु पर्ने मनसाय नभएको र रक्सी सेवन गरी सधैं झैँ झगडा गर्ने गरेकीले चेतावनी स्वरूप कुटपीट गर्दा मृत्यु भएको हो भनि प्रतिवादीले अधिकारप्राप्त अधिकारी एवं सुरु अदालतमासमेत सावित रही वयान गरेको देखिन्छ। प्रतिवादी

वीरशरण चौधरीको अधिकार प्राप्त अधिकारीसमक्ष र अदालतसमक्षको सावित्री बयानलाई जाहेरी दरखास्त, लाश प्रकृति मुचुल्का, शव परीक्षण प्रतिवेदनसमेतबाट समर्थित भएको देखियो।

मृतक निर्मला चौधरीको मृत्यु प्रतिवादीको कुटपिटको कारणबाट भए गरेको कुरामा कुनै विवाद रहेको देखिदैन। प्रतिवादी वीरशरण चौधरीले ज्यान सम्बन्धी महलको ५, ६ नं. को अवस्थाको जिकिर पुनरावेदनमा उल्लेख गरे पनि निर्मला चौधरीको मृत्यु प्रतिवादीको कुटपिटबाट भएको कुरालाई प्रतिवादीले स्वीकार गरिरहेको देखिन्छ। कुनै पनि फौजदारी दायित्व श्रृजना हुने कार्य गरे पछि सोलाई इन्कार गर्दैमा कानूनले तोकेको दायित्वबाट उम्कन मिल्दैन। प्रतिवादीको कार्य ज्यान सम्बन्धी महलको १३(३) नं. बमोजिमको कसुर भइ प्रतिवादीलाई सोही महलको १३(३) नं अनुसार सर्वश्व सहित जन्म कैद हुने ठहराई गरेको फैसलालाई अन्यथा भन्न सकिएन।

प्रतिवादीले मृतकलाई मादक पदार्थ सेवन गरी कुटपिटको परिणामस्वरूप निर्मला चौधरीको मृत्यु भएको देखिए पनि प्रतिवादीले घटनाका सम्बन्धमा सत्य तथ्य बताई अनुसन्धान तथा अदालतलाईसमेत सहयोग गरेको, मारु पर्ने पूर्व रीसइवी नरहेको, वारदातको प्रकृति र अवस्थालाई विचार गर्दा प्रतिवादीलाई ज्यान सम्बन्धी महलको १३(३) नं. बमोजिम सर्वश्व सहित जन्म कैदको सजाय गर्दा चर्को पर्न जाने तथा १२ वर्ष कैद सजाय गर्दा पनि ऐनको मक्सद पुरा हुने देखिँदा प्रतिवादी वीरशरण चौधरीलाई अ. वं. १८८ नं. बमोजिमको गर्नु पर्ने देखियो। पुनरावेदन अदालतले अ. वं. १८८ नं. बमोजिम १० वर्ष कैद सजाय गर्न राय व्यक्त गरे पनि वारदात तथा सम्पूर्ण परिस्थितिलाई विचार गर्दा प्रतिवादीलाई १२ वर्ष कैद सजाय हुन मनासिब देखिन आयो।

तसर्थ माथि विवेचित आधार कारणहरूबाट पुनरावेदन अदालत तुलसीपुरको मिति २०६९।६।२ को फैसला मिलेको देखिँदा सदर हुने ठहर्छ। सजायको हकमा प्रतिवादी वीरशरण चौधरीलाई अ. वं. १८८ नं. बमोजिम १२ वर्ष कैद हुने ठहर्छ। पुनरावेदक प्रतिवादीको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्दैन। अरुमा तपसिलबमोजिम गर्नु।

तपसिल

माथि इन्साफ खण्डमा लेखिएबमोजिम पुनरावेदन अदालत तुलसीपुरको मिति २०६९।६।२ को फैसला सदर हुने ठहरी प्रतिवादी वीरशरण चौधरीलाई अ.वं. १८८ नं. बमोजिम १२ (बाह्र) वर्ष कैद

सजाय हुने ठहराई फैसला भएकोले सुरु दाङ देउखुरी जिल्ला अदालतको मिति २०६८।१२।१३ को फैसलाको तपसिल खण्डको देहाय १ र २ को लगत संशोधन गरि १२ वर्ष कैद सजाय हुने लगत राखि असुल उपर गर्नु भनी दाङ देउखुरी जिल्ला अदालतमा लेखि पठाउनु.....१

प्रस्तुत फैसलाको जानकारी पुनरावेदक प्रतिवादीलाई दिई दायरीको लगत कट्टा गरी मिसिल नियमानुसार बुझाई दिनु .....

न्यायाधीश

उक्त रायमा सहमत छु

न्यायाधीश

इजलास अधिकृत:- रामप्रसाद पौडेल

कम्प्युटर टाईप गर्ने:- विष्णुदेवी श्रेष्ठ

इति सम्बत् २०७२ साल फाल्गुन २७ गते रोज ५ शुभम् ----- ।